

ANDREW WILSON

OVERAL IS GOD

ONTDEK HET HEILIGE
IN DE WERELD OM JE HEEN

3

Varkens

Bij God zijn we welkom

Zwijnen hebben wel volledig gespleten hoeven maar herkauwen niet en gelden daarom voor jullie als onrein. Eet geen vlees dat van zulke dieren afkomstig is en raak hun kadavers niet aan. Ze gelden voor jullie als onrein.

Leviticus 11:7-8

Ik wil je iets voorleggen wat ik de 'varkensparadox' noem. Aan de ene kant is er geen dier zo smerig, stinkend of lelijk als een varken. De ongelukkige combinatie van die snuit en dat geknor maakt het varken tot een erg onaantrekkelijk beest. Varkens rollen in de modder en eten hun eigen uitwerpselen. Ze zijn de belichaming van wanorde ('haar kamer is een varkensstal'), zinloosheid ('parels voor de zwijnen'), luiheid ('wat ben je toch een lui varken'), schunnigheid ('wat een zwijnerij') en ongemanierdheid ('hij eet als een varken').

Een varkensstal kun je al van mijlenver ruiken. Tijdens een kort verblijf in Yorkshire werd mijn hele nacht bedorven door de

stank van een nabijgelegen varkenshouderij. Er zijn miljarden mensen die om religieuze redenen geen varkens eten of aanraken, omdat ze ze als vies en onrein beschouwen. En dat is best begrijpelijk.

Aan de andere kant is er geen dier dat zo verrukkelijk smaakt. Pancetta, beenham met honing, prosciutto, varkensbuik, 'nduja, kaantjes, ham, varkensribben, salami, varkenspoten, geroosterd speenvarken: ongelooflijk dat al die verschillende stukken vlees en smaken van hetzelfde dier komen. En wat te denken van gebakken spek – dat heeft toch wel de lekkerste geur die er bestaat (mijn excuses aan koffie, versgebakken brood en koekjes). Het is toch bizar dat het varken, als je een smaakspectrum moest maken van de smerigste stank tot de heerlijkste geur, aan beide kanten van het spectrum staat, afhankelijk van het feit of het al dood is of nog niet. Hoe kan iets wat zo stinkt als het leeft, zo lekker ruiken als het niet meer leeft? Hoe kan de dood zo iets smerigs en onreins veranderen in iets met een heerlijke geur en smaak? Ik kom daar zo op terug.

De Israëlieten moesten zich volgens de wetten van Mozes verre houden van varkens. In Leviticus en Deuteronomium lezen we dat varkens niet mochten worden gegeten of aangeraakt, en hoewel daarvoor meerdere redenen zijn aangevoerd (hun stank, hun gedrag, het gevaar van het eten van rauw varkensvlees), verbiedt de wet het simpelweg omdat ze wel volledig gespleten hoeven hebben, maar geen herkauwers zijn. Dat lijkt misschien wat willekeurig, maar God bestempelt sommige dieren gewoon als rein en andere als onrein: koeien, schapen, duiven, geiten en vissen met schubben zijn oké, maar kamelen, schaal- en schelpdieren, slangen, roofvogels en zoolgangers niet. En het weerzinwekkendste onreine dier – het dier dat Jesaja noemt om aan te tonen hoe verderfelijke mensen kunnen zijn, dat ze zelfs zwijnen-

vlees eten (Jes. 65:4; 66:17) – is het varken. Wij als heidenen, van nature onrein en gescheiden van het volk Israël, kunnen wel een beetje met ze meevoelen.

Dat is niet de enige overeenkomst tussen varkens en heidenen. De eerste die het evangelie aan heidenen verkondigde, was de apostel Petrus, en dat deed hij alleen omdat hij in een visioen een kleed vol onreine dieren gezien had (Hand. 10:9-16) – een visioen waarin varkens, naar we mogen aannemen, de hoofdrol speelden – en een stem gehoord had die tegen hem zei dat hij ze moest opeten, met de boodschap: ‘Wat God rein heeft verklaard, zul jij niet als verwerpelijk beschouwen’ (v. 15). Niet-Joodse mensen zoals ik zijn alleen maar gedoopt omdat Petrus een stelletje varkens en andere onreine dieren zag, daarna een stelletje heidenen, en vervolgens de overeenkomst tussen die twee. ‘U weet dat het Joden verboden is met niet-Joden om te gaan en dat ze niet bij hen aan huis mogen komen,’ zo legde hij uit aan de heidenen die hem bij hen thuis hadden uitgenodigd, ‘maar God heeft me duidelijk gemaakt dat ik geen enkel mens als verwerpelijk of onrein mag beschouwen’ (v. 28). Dat is nog netjes uitgedrukt. Zelfs Petrus, niet de meest diplomatieke apostel, had het fatsoen om niet te zeggen dat zijn gastheren gelijk stonden aan een kleed vol varkens, schaaldieren en slangen.

Dat visioen had verstrekkende gevolgen. Aan het einde van Handelingen 10 waren de allereerste heidenen gedoopt in water en vervuld met de heilige Geest, spraken ze in klanktaal en loofden ze God (v. 44-48). Vandaag de dag zijn we met meer dan twee miljard: voormalige onreine, niet-herkauwende heidenen met gespleten hoeven, die zijn schoongewassen van onze viezigheid, zijn gereinigd van onze zonden, en onszelf nu als geurig offer aanbieden aan de God die gewone dingen rein maakt. Daar

heb je de varkensparadox weer. De dood – in ons geval de dood van Christus – heeft door Gods genade weggenomen wat smerig en onrein was en ons geurig en verrukkelijk gemaakt.

Het bekendste verhaal in de Bijbel dat met varkens te maken heeft, gaat over onreine geesten die door Jezus worden uitgedreven uit een bezetene, en vervolgens in een kudde van tweeduizend varkens gestuurd worden, die met z'n allen van een steile helling afstormen en verdrinken in het meer. Het verhaal staat in Marcus 5:1-20 en is net zo bizar als het klinkt.

In hun pogingen dit verbijsterende bijbelverhaal te begrijpen, hebben generaties bijbeluitleggers er allerlei ongeloofwaardige principes uit gehaald, zoals: een mens is meer waard dan tweeduizend varkens, je moet altijd naar de naam van een onreine geest vragen voor je hem uitwerpt, enzovoort enzovoort.

Maar als we in gedachten houden wat varkens en heidenen volgens het Joodse gedachtegoed gemeen hebben, gaan we onszelf herkennen in deze arme, gebroken en door demonen geteisterde man. Hij is onrein, onzuiver, een buitenstaander, omringd door varkens en niet in staat zich onder het volk van God te begeven. Als heidenen waren wij precies zo. Hij woont tussen de grafspelonken, met de dood overal om hem heen, naakt en beschaamd, zonder hoop en zonder God. Net als wij. Hij wordt onderdrukt door de machten van de duisternis, schreeuwt van pijn, verwondt zichzelf en kan door geen mens in bedwang gehouden worden. Net als wij.

Dan ontmoet hij Jezus. Zijn redder bevrijdt hem niet alleen van de tirannie van de duivel, maar vernedert zijn vijanden (en de onze) door ze, met alle onreinheid en onzuiverheid waarvoor ze symbool staan, van de helling de zee in te drijven. De man komt weer bij zijn volle verstand en krijgt nieuwe kleding aan.

Hij is zo zichtbaar veranderd door deze ontmoeting dat de mensen die hem van vroeger kennen, bang worden voor de macht van Jezus. De man smeekt Jezus om bij Hem, zijn nieuwe meester en redder, te mogen blijven. Aan het einde van het verhaal krijgt hij een nieuwe missie: 'Ga naar huis, naar uw eigen mensen, en vertel hun wat de Heer allemaal voor u heeft gedaan en hoe Hij zich over u heeft ontfermd' (Marc. 5:19). De varkens zijn doodgegaan, maar door hun dood heeft de man nieuw leven gekregen en is hij volkomen bevrijd van de machten die hem onderdrukten en de onreinheid die hem aantastte. Net als wij. Net als de verloren zoon strompelen wij naar onze vader, stinkend naar zwijn en hopend op meer dan schillen voor de varkens. En wat zijn we verrast wanneer Hij ons omhelst, kust, ons nieuwe kleding aantrekt en ons uitnodigt voor een feestmaal.

In Christus wordt een varken spek. Bij God zijn we welkom. Die wezens die je niet in je tuin wilde hebben omdat ze zo stinken, knorren en wroeten, gaan dood en worden vervolgens verwelkomd in de keuken, waar iedereen van hun smaak kan genieten. De stank sterft, de onreinheid wordt afgewassen en wij, die eerst onrein waren, worden een aangenaam, knapperig, smaakvol, geurig offer voor God. Vandaar: 'Wat God rein heeft verklaard, zul jij niet als verwerpelijk beschouwen' (Hand. 10:15).

Dit boek daagt je uit om God te ontdekken in alledaagse dingen. In het Oude Testament laat God zien hoe wonderen uit de schepping, zoals een rots of een adelaar, wijzen op zijn reddingswerk. En Jezus gebruikte een lelie, een mus en een schaap om het koninkrijk van God zichtbaar te maken. In *Overal is God* beschrijft de auteur van dertig scheppingswerken op verrassende wijze hoe ze iets van God laten zien. Hierdoor gaat de Bijbel opnieuw voor je open en krijg je meer ontzag voor God en zijn schepping. Geschikt persoonlijke bezinning, bijbelstudie en preekvoorbereiding.

Andrew Wilson studeerde theologie aan de universiteit van Cambridge en aan King's College in Londen, en is als onderwijzend predikant verbonden aan King's Church in Londen. *Overal is God* werd bekroond met The Gospel Coalition 2021 Book Award en met de *Christianity Today Book Award 2022*.

'Origineel, diepzinnig, ontroerend.'

– William den Boer

...

'Verfrissend en inspirerend!'

– Jan-Maarten Goedhart

ISBN 978 90 435 3855 8 | NUR 707

9 789043 538558

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT